

URSPRUNGSFOLKENS KYOTO- DEKLARATION

3:E VÄRLDSVATTENFORUMET, KYOTO, JAPAN 2003

Det har nu hållits fyra Världsvattenforum. Det senaste hölls i Mexiko i maj 2006. Tre år tidigare i Kyoto, Japan sammanställde de representerade ursprungsfolken en egen deklARATION, där de framför sina gemensamma ställningstaganden till vatten och miljö. De formulerar även en handlingsplan för hur man vill gå vidare för att förbättra förhållandena.

Förhållande till vatten

1. Vi, ursprungsfolk från alla delar av världen som är samlade här, bekräftar på nytt vårt förhållande till Moder Jord och vårt ansvarförkommandegenerationer och höjer vår röst för solidaritet med bevarandet av vatten. Vi placerades på ett heligt vis på den här jorden, alla i vårt eget heliga och traditionella land och territorium för att värna om allt skapat och värna om vattnet.
2. Vi erkänner, vördar och respekterar vattnet som heligt och innehållande allt liv. Vår traditionella kunskap, våra lagar och levnadssätt lär oss att vara ansvarsfulla i att ta hand om denna heliga gåva som knyter samman allt liv.
3. Vårt förhållande till vårt land, våra territorier och vårt vatten

är den fundamentala fysiska, kulturella och andliga basen för vår existens. Detta förhållande till vår Moder Jord kräver av oss att bevara vårt färskvatten och hav för överlevandet av nutida och framtida generationer. Vi hävdar vår roll som bärare med rättigheter och skyldigheter att försvara och säkra bevarandet, tillgängligheten och renheten av vattnet. Vi står enade i att följa och genomföra vår kunskap och våra traditionella lagar och uttrycka vår rätt till självbestämmande att bevara vatten, och att bevara liv.

Vårt vattens kondition

4. Världens ekosystem har blivit förvärrat genom förändringar och kriser. I vår generation ser

vi att vårt vatten blir förgiftat av kemikalier, bekämpningsmedel, avloppsvatten, sjukdomar, radioaktivt utsläpp och dumpning i havet från gruv- och fartygsspill. Vi ser vårt vatten bli uttömt eller förändrat till destruktivt utnyttjande genom delning och fördämning i vattensystem, gruvor och mineralutvinning, grävande efter grundvatten och vattenhållande material för industriella och kommersiella syften och ohållbara ekonomiska källor och omskapande utveckling, liksom omvandlingen av avsevärd mängd vatten till energi. I de tropiska sydliga och nordligaskogsregionerna, harskogs-skövling resulterat i jorderosion och slutgiltigt förgiftning av vårt vatten.

5. Brännandet av olja och kol, kollektivt känt som fossila bränslen är den primära källan till klimat-

förändring påverkad av människan. Klimatförändringen, om den inte stannar upp, kommer att resultera i ökat antal och värre stormar, torka och vattenbrist. Globalt förvärrar klimatförändringen ökenbildningen, den förgiftar och torkar ut underjorden och vattenresurserna och den orsakar utrotning av ömtålig flora och fauna. Många länder i Afrika har lidit av torka utan motstycke. De samhällen som är mest sårbara för klimatförändringarna är ursprungsbefolkningar och fattiga lokalsamhällen som bebor marginella jordbruks- och stadsområden. Små ösamhällen hotas att gå under av stigande hav.

6. Vi ser våra vatten allt mer styras av ekonomiska, utländska och koloniala intressen, liksom handelsavtal och kommersiell utövning som sårar oss som människor från ekosystemet. Vatten blir behandlat som en ägodel och som något som kan köpas, säljas och handlas med i globala och hemmamarknadsbaserade system. Denna pådyvlade och inhumana användning respekterar inte att allt liv är heligt, att vattnet är heligt.
7. När vatten inte respekteras, missbrukas och sköts dåligt, ser vi den livshotande påverkan på hela skapelsen. Vi vet att vår rätt till självbestämmande och suveränitet, vår traditionella kunskap och vana att skydda vattnet kränks och inte respekteras.
8. Genomgående i ursprungsfolks territorier världen över bevisar vi den ökade förgiftningen av färskvatten och bristen på tillgång som vi och andra livsformer, som land, skog, djur, fåglar, växter, vattenlevande liv, och luft, har av vatten inklusive hav. I dessa tider av brist, ser vi regeringar skapa kommersiella intressen i vatten som leder till ojämlikhet i distribution och hindrar vår tillgång till det livgivande vattnet i naturen.

Rätt till vatten och självbestämmande

9. Vi ursprungsfolk har rätt till självbestämmande. Med hänsyn till till den rätten har vi rätt till att fritt utöva auktoritet och kontroll av våra naturresurser inklusive vatten. Vi refererar också till vår rätt till permanent suveränitet över våra naturresurser, inklusive vatten.
10. Självbestämmande för ursprungsfolk inkluderar rätten att kontrollera våra institutioner, territorier, resurser, sociala strukturer och kulturer utnyttja dominans och inblandning.
11. Självbestämmande inkluderar utövandet av vårt kulturella och andliga förhållande till vatten och att utöva auktoritet att styra, använda, handha, reglera, återskapa, bevara, inneha och förnya våra vattenresurser utan inblandning.
12. Internationell lag erkänner ursprungsfolks rätt till:
 - Självbestämmande.
 - Ägande, kontroll och styrning av våra traditionella territorier, land och naturresurser.
 - Utöva våra traditionella lagar.
 - Representera oss själva genom våra egna institutioner.
 - Att fritt få tillgång till information om utveckling av vårt land.
 - Kontrollera och dela fördelarna av användningen av vår traditionella kunskap.
13. Medlemsstater i FN och internationella handelsorganisationer, internationella och regionala finansiella institutioner och internationella agenter för ekonomiska sammanslutningar, är legalt tvungna att respektera och följa dessa och andra relaterade kollektiva mänskliga rättigheter och grundläggande rättigheter. Trots internationellt och universellt erkännande av vår roll som bärare av Moder Jord, förnekas systematiskt våra rättigheter att återhämta, administrera, skydda och utveckla våra territorier, naturresurser och vattensystem och vi representeras felaktigt av statliga och internationella och

inhemska kommersiella intressen. Vår rätt att bevara, återskapa och förmedla helheten av vårt kulturella arv till framtida generationer, vår mänskliga rätt att existera som folk är i ökande och alarmerande grad begränsad, försvagad och totalt förnekad.

14. Ursprungsfolks intresse av vatten och traditionella användning måste erkännas av stater, som försäkrar att ursprungsfolks rättigheter finns inskrivet i nationell lag och policy. Sådana rättigheter täcker både vattenkvantitet och kvalitet och i förlängningen, vatten som del av en hälsosam miljö och dess kulturella och andliga värden. Internationella intressen och rättigheter måste respekteras av internationella handels- och investeringsavtal och alla planer på vattenutnyttjande och fördelning.

Traditionell kunskap

15. Vår traditionella utövande är ett dynamiskt reglerat system. Det är baserat på natur- och andliga lagar, och säkerställer en hållbar användning genom traditionellt bevarande av resurser. Långlivad och platsbaserad traditionell kunskap om miljön är extremt värdefull och har bevisats vara säker och effektiv. Vår traditionella kunskap utvecklad över millennier bör inte kompromissas med på grund av en övertro på relativt nya och trånga västerländska reduktionistiska vetenskapliga metoder och standarder. Vi stödjer införandet av starka åtgärder som tillåter fullt och jämlikt deltagande av ursprungsfolk att dela våra erfarenheter, kunskaper och bekymmer. Den diskriminerande och trånga användningen av moderna vetenskapliga verktyg och teknologier har bidragit till bristen och försämringen av vatten.

Konsultation

16. För att återhämta och behålla vår samhörighet till vårt vatten, har vi rättigheten att fatta beslut angående vatten på alla nivåer. Stat, sammanslutningar och mellanstatliga organisationer måste under människorättsstandard få ursprungsfolks fria röst och informerad medgivande och konsultation av lämpliga kulturella medel i alla beslutsfattande aktiviteter och i alla frågor det kan beröra. Dessa konsultationer måste utföras med djup ömsesidig respekt, vilket menas att det varken får finnas bedrägeri, manipulation eller tvång, och att det ges garanti för att ett medgivande nås angående det specifika projektet eller åtgärden. Konsultation inkluderar:
 - a. Att genomföra konsultationen inom samhällets egna system och mekanismer
 - b. Medel för ursprungsfolk att fullt ut delta i sådan konsultation; och
 - c. Ursprungsfolks utövande av både deras lokala och traditionella beslutsprocess, inkluderat direkt deltagande av deras andliga och ceremoniella auktoriteter, individuell medlemmar och samhällets auktoriteter liksom traditionella utövare av försörjning och kulturella sätt i konsultationsprocessen och uttrycket av samtycke för det specifika projektet eller åtgärden.
 - d. Respekt för rättigheten att säga nej.
 - e. Etiska riktlinjer för ett transparent och specifikt resultat.

Handlingsplan

17. Vi stödjer och upprepar "Kimerleydeklarationen och ursprungsfolks plan för införande av en hållbar utveckling" som antogs i Johannesburg under Världskonferensen för hållbar utveckling i september 2002.
18. Vi föresätter oss att upprätthålla vårt historiska förhållande, från våra förfäder, till land och vatten och gör gällande vår ärvda och omistliga rättighet till vårt

land och vatten.

19. Vi beslutar att bevara, stärka och stödja ursprungsfolks rörelser, kamp och kampanjer angående vatten och förhöja rollen för ursprungsfolks äldre, kvinnor och ungdom för att skydda vatten.
20. Vi strävar efter att etablera ursprungsfolks arbetsgrupper om vatten, som vill förenkla band mellan ursprungsfolk och bistå med teknisk och juridisk assistans till ursprungsfolks samhällen som behöver sådant stöd i sin kamp för rätten till land och vatten. Vi vill uppmuntra skapandet av liknande arbetsgrupper på lokal, nationell och regional nivå.
21. Vi utmanar det dominant paradigmet, policys och program angående vattenutveckling, vilket inkluderar bland annat statligt ägande av vatten, konstruktion av storskaliga vatteninfrastrukturer; sammanslutningar; privatisering; användningen av vatten som handelsvara; och liberalisering av handel med vattenservice, vilket inte erkänner ursprungsfolks rätt till vatten.
22. Vi stödjer starkt rekommendationerna från Världskommissionen för dammar (WCD), vatten och energiutveckling. Dessa inkluderar WCD-rapportens målvärden, strategiska prioriteringar, "ramverket för rätt och risker" och användningen av multikriterier för strategiska värderingar och projektval. Dess rättighetsbaserade ramverk för utveckling, inkluderat erkännandet av ursprungsfolks rättigheter till vattenutveckling, är ett stort bidrag till beslutsfattande ramverk för hållbar utveckling.
23. Vi vänder oss till stater, multilaterala organisationer, akademiska institutioner och tankesmedjor för att stoppa promotion och understödjande institutionalisering och införande av dessa antimännisko- och antinatur-policys och program.
24. Vi kräver ett stopp av gruvdrift, timmer, energi och turismpro-

jekt som dränerar och förgiftar våra vatten och territorier.

25. Vi kräver att världsbanken, Internationella valutafonden (IMF), regionala banker som Asiatiska utvecklingsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken, och Interamerikanska utvecklingsbanken, stoppar införandet av vattenprivatisering eller "fullkostnads-skydd" som säkring för nya lån och förnyande av lån till utvecklingsländer.
26. Vi ber Europeiska Unionen att stoppa konkurrensen och liberaliseringen av vatten inom "The General Agreement on Trade in Services" (GATS) och Världshandelsorganisationen (WTO). Detta är inte överensstämmande med Europeiska kommissionens policy angående ursprungsfolk och utveckling. Vi kommer inte att stödja någon policy eller något förslag som kommer från WTO eller regionala handelsavtal likt NAFTA (Nordamerikas Frihandelsavtal), Amerikas Fria Handelsområde (FTAA), angående vattenprivatisering och liberalisering och vi hänger oss åt att kämpa mot sådana avtal och förslag.
27. Vi föresätter oss att återskapa och överföra vår traditionella kunskap och praxis av hållbar utveckling för vatten till våra barn och framtida generationer.
28. Vi uppmuntrar den breda allmänheten att stödja och lära av vårt sätt att sköta vårt vatten för bevarande av vatten över hela världen.
29. Vi vänder oss till staterna att följa sina krav och åtaganden om mänskliga rättigheter som de genom undertecknande legalt internationellt bundit sig till, inklusive men inte begränsat till sådana som avtalet om civila och politiska rättigheter, överenskommelser om ekonomiska, kulturella och sociala rättigheter, den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering; liksom deras åtagande till konventioner om miljö, som till exempel konventionen om

Sarita River, Kanada. Foto: Carl Johan Gurt

biologisk mångfald, klimatkonventionen och konventionen "att bekämpa ökenspridningen".

30. Vi insisterar på att USA:s åtaganden om mänskliga rättigheter, rättarsigefter och respekteras av världshandelsorganisationerna. Dessa legalt bindande mänskliga rättigheter och miljöåtaganden stannar inte vid dörren till WTO och andra regionala och

bilateral handelsavtal.

31. Vi föresätter oss att använda alla politiska, tekniska och legala mekanismer på hemmaplan och internationell nivå, så att staterna, liksom transnationella korporationer och internationella finansiella institutioner hålls ansvariga för sina handlingar eller icke-handlande som hotar vattnets okränkbarhet, vårt land

och vårt folk.

32. Vi anropar USA att respektera andemeningen i artikel 8j i konventionen om biologisk mångfald som relaterar till bevarandet av traditionell kunskap om bevarande av ekosystem och vi kräver att avtal om Handelsrelaterade Aspekter av Intellectuella Äganderättigheter (TRIPS) lyfts ut ur Världshälsoorganisationens avtal då dessa våldför sig på våra rättigheter till traditionell kunskap.
33. Vi anropar Staterna att fullfölja mandaten av Förenade Nationernas ramverk i konvention om klimatförändringar (UNFCCC) och att ratificera Kyotoprotokollet. Vi efterfrågar slutet på staternas finansiella understöd till fossil bränsleproduktion och bearbetning och en avsevärd reduktion av utvecklingen av växthusgas och drar uppmärksamhet till Förenade nationernas mellanstatliga panel om klimatförändringar (IPCC) som rapporterar att det behövs en omedelbar reduktion på 60 procent av koldioxid för att stabilisera den globala uppvärmningen.
34. Vi vill försäkra att internationella och inrikes återställningssystem och kompensation sätts igång för att återställa okränkbarhet av vatten och ekosystem.

Översättning Anna Klint
Chefredaktör Fjärde Världen

Information se vidare:

www.wateryear2003.org
www.ienearth.org
www.indigenouswater.org
www.unesco.org/water
www.wilpf.org/campaigns/water/default.htm